

מולין יקדין ויהושים נפלאים מלוקט
מדברות קדשו ותורתו של
רבי דוד חי אבינוצירא שליט"א

מילה ראשונה

חזקתא דאורייתא יסוד חדש ונפלא על הפרשה

מעשה אבות סימן לבנים גם באהבת השם יתברך

וכך הוא גם הנמשל ליהודי בעולם הזה, הנאלץ לוותר על מנעמי העולם הזה למען עסק התורה והמצוות, ואם עוזב התורה לועגים לו שהוא נאלץ לחיות כעני ואביון כל ימי חייו בעולם, אבל העוסק בתורה מרגיש בעצמו כאותו סוחר עשיר המוותר על הנוחות שבדרך ובלבד שיזכה לעשרות הגדולה בבואו לביתו וכל סחורתו בידו. וזהו הרמז בפסוק 'וירא מנוחה כי טוב וגו' ויט שכמו לסבול, בראות הצדיק כמה טובה מנוחת היגע בתורה לעולם הבא, הרי הוא מקבל על עצמו לסבול בעולם הזה כדי לזכות למנוחה ועונג לעולם הבא.

וזה דבר המשנה 'המקבל עליו עול תורה מעבירין ממנו עול מלכות ועול דרך ארץ' כי המקבל עליו עול תורה יודע כי עיקר תשלום שכרו הוא בעולם הבא, ולכן אינו חש להעלות על ליבו מיעוט נכסיו בידוע 'ויט שכמו לסבול' עול תורה מול כל המלעגים עליו כי מפסיד מה מכך שאינו משקיע יותר בצבירת הון.

ואת הנאת כל מנעמיה, ובכל זאת 'ויט שכמו לסבול' עול תורה ולוותר על כל מיני הנאות ארציות, 'ויהי למס עובד' לדברי תורה, אשריו ואשרי חלקו בזה ובבא.

הסבל בעולם הזה זמני וחולף

רבינו החפץ חיים ע"ה ביאר את ברכת יששכר בדרך משל, לעשיר סוחר גדול שבהיותו ביריד השקיע את מרבית הונו ברכישת סחורה מרובה, והרבה להוציא כספו על סחורה משובחת שתימכר לדמים מרובים, ומתוך כך כמעט ולא נשאר בידו כדי הוצאות הדרך, ונאלץ לשוב לביתו כאחד העניים המכתתים רגליהם בדרכים ונוזקים לחסדי הבריות, והיו הכל מרחמים עליו בראותם אותו נוהג כעני ואביון, אבל הסוחר העשיר לא שם לבו לדברי הבריות, כי היה שש ושמה בידועו שתיכף ומיד ישוב לביתו ויעשה הון רב, אשר למענו ראוי להצטער בדרך עד שובו העירה.

וירא מנוחה כי טוב ואת הארץ כי נעמה ויט שכמו לסבול ויהי למס עבד (מט, טו).

עסק התורה דורש מהאדם את כל חושיו וכוחותיו, ועיקר הניסיון הוא למי שמכיר בתענוגי העולם הזה ומניח כל חפציו לעסוק בתורה, כי מי שאינו מבין מעיני העולם הזה ולא ראה תענוגותיו אין בו כל כך חידוש שעוסק בתורה, מה שאין כן מי שמכיר ויודע בהנאות הגוף הגשמי, ובכל זאת הוא כובש יצרו ותאוותו וחי חיי צער כדי להתמסר ללימוד התורה וידעתה, בודאי גדול חלקו והוא משובח ביותר. ובזה פירש **בכתב סופר** את ברכתו של יששכר (בראשית מט טו) 'וירא מנוחה כי טוב ואת הארץ כי נעמה ויט שכמו לסבול', ופירש רש"י 'ויט שכמו לסבול עול תורה', וצריך להבין, וכי משום שראה את טוב הארץ ומנעמיה לפיכך הטה שכמו לסבול עול תורה, אלא זו היתה מעלתו של שט יששכר שראה והכיר את מנוחת הארץ הגשמית

מילתא דפליאה

ויכוח בין כנסת ישראל לה' - מה קודם קמח או תורה

ברוך הוא יתן לנו בהקפה טובות גשמיות, ליתן לנו בבטחון שנעסוק אחר כך בתורתו, כי זולת זה אי אפשר לעסוק בתורה.

ראיה מיעקב שהקדים ברכתו לזבולון ולאפרים

ראיה לדבר אומר העטרת ישועה ע"ה, מיעקב אבינו ע"ה שהקדים בברכתו את זבולון שהיה עשיר ועוסק במסחר ליששכר יושב אהלים, כמו שכתוב (בראשית מט יז) 'זבולון לחוף ימים ישכון' ואחר כך (פסוק יד) 'יששכר חמור גרם'. וגם משה רבינו ע"ה בירך את זבולון קודם, כמו שכתוב (דברים לג יח) 'שמח זבולון בצאתך ויששכר באהליך', הרי אשר מקודם צריך האדם להיות לו שפע רב וכל טוב ואחר כך יוכל לישוב באהלה של תורה. עוד רואים זאת בברכתו של יעקב ע"ה למנשה ואפרים ששיכל את ידיו וביקר את אפרים בימינו, הגם אשר מנשה היה הבכור, כי אפרים רומז על הפרנסה כמו שכתוב (בראשית מא נב) 'כי הפרני אלקים בארץ עניי' והוציא אותו מעוני ורעבון לעשירות רב, ומנשה רומז לסוד התורה כי 'מנשה' אותיות 'משנה', תורה שבעל פה.

ברוך הוא תחילה את הקמח, איזו בעיה תהיה אז, שחלילה לא נעסוק בתורה, מה בכך, אם לא יעסקו בתורה ונמצא כי אינם נאמנים אזי יקח הקדוש ברוך הוא את הקמח. אך אם יהיה כך, יתגטל הבחירה מבני אדם, כי כולם יראו בחוש כי אשר לא יעסוק בתורה ניטלת ממנו הפרנסה ובודאי לא יפסיק אחד מלימוד התורה ונמצאת הבחירה בטלה. לפיכך תחילה מנסה הקדוש ברוך הוא את האדם אם יעסוק בתורה ומאמין לבורא העולם שיתן לו כל מחסורו, ושוב יתקיים בו 'כל המקיים את התורה מעוני סופה לקיימה מעושר'.

בעקבתא דמשיחא יש לה' יתברך להשפיע לנו פרנסה ועשירות כדי שנוכל לעסוק בתורה

אך כאן מגיע **האמרי נועם** ומחלק בין הדורות, כי עתה בעקבתא דמשיחא אשר ישראל הם נתונים תחת פגעי הזמנים, וקשה כח הסבל מרוב הצרות, ואין בנו כח לעסוק בעבודתו ותורתו, זולת אם יהיה לנו מקודם כל טוב בגשמיות, לא תחסר כל בה. על כן באמת מהראוי שהקדוש

זבולון לחוף ימים ישכון וגו' יששכר חמור גרם (מט, יד). דרוש דרש **הגה"ק רבי משה אלשיך ע"ה** (תהלים פרק ד ועוד), כי יש כביכול ויכוח כנסת ישראל עם רבנו של עולם, בני ישראל אומרים 'אם אין קמח אין תורה', קודם תנה לנו עושר וממון ואחר כך נעסוק בתורה, מדוע מנסה הקדוש ברוך הוא אותנו תחילה בניסיון העוני לראות שעוסקים אנו בתורה גם מתוך עניות, תחילה ינסנו בניסיון העושר ויראה כי עוסקים אנו בתורה יומם ולילה לא ישבותו. אומר להם הקדוש ברוך הוא, לא יבצר לומר כי לי יש להאמין יותר מאנשי חלד הנתונים תחת שליטת הזמן, ללא ספק נאמן אני ממך, ואם כן למה תרצה שאקדים לך ממון ואאמין אותך שתעסוק בתורה, הפוך בה ועסוק בתורה מתוך דוחק, והאמין בי שאתן לך ממון מפירות התורה. ואם מה שאמרת 'אם אין קמח אין תורה' אני מהפכו ואומר 'אם אין תורה אין קמח'. עד כאן תורף דברי האלשיך הקדוש.

אם ילקח העושר למי שאינו מקיים את התורה תתבטל הבחירה בעולם ויש להבין, מדוע לא יתכן שיתן לנו הקדוש

ברזא דאח"ד

רמזים נפלאים על סדר הפרשה

כח התורה והתפילה כשהם יחד

תורה ותפילה]. ועל כך איתא (תנא דבי אליהו רבא א) 'דרך ארץ קדמה לתורה', והכוונה לתפילה כדבעי שהיא הקודמת ועמדת לו לאדם שיוכל לבוא לידי תורה ולהתגברות היצר כדכתבנו. והוא אמרם ז"ל (להלן פ"ג מ"ט) 'רבי חנינא בן דוסא אומר כל שיראת חטאו קודמת לחכמתו חכמתו מתקיימת וכל שחכמתו קודמת ליראת חטאו אין חכמתו מתקיימת', שיראת שמים הבאה לו לאדם מכח תפילתו היא העומדת להשגת החכמה ולקיומה באדם.

תורה עם דרך ארץ - התגברות על היצר כאשר התורה והתפילה כאחד

על פי הרמז 'דרך ארץ' גימטריא 'תפלה' הנזכר, ביאר הרה"ק האמרי יוסף מספינקא ע"ה (הקפות הקפה ד דרוש ג) מאמר משנתנו 'פה תלמוד תורה עם דרך ארץ שיגיעת שניהם משכחת עוון', שכאשר האדם מתייגע בתורה עם דרך ארץ שבגימטריא תפילה, יגיעת שניהם משכחת עוון, שבשניהם כאחד ניצול מלכודת לידי חטא. תפילה, כמו שראינו בדברי הבינה לעתים שהיא מצילה מן החטא. וכן תורה מצילה מן החטא כמו שאמרו בגמרא (קידושין ל) אמר הקדוש ברוך הוא לישראל, בני, בראתי יצר הרע ובראתי לו תורה תבלין ואם אתם עוסקין בתורה אין אתם נמסרין בידו. וכששניהם כאחד יחד, דהיינו שמקדים לעסוק בתורה קודם התפילה, התפילה משתבחת יותר ומקובלת ביותר, כן גם בתפילה נותן עיניו למעלה ומבין שהעיקר בחייו היא התורה הקדושה וההתנהגות כדברי התורה, הרי זה מקשר התפילה והתורה יחד, וכל אחד נותן לשני שיתעצם כוחו, ובכך כח הצלתם מן החטא כפול ומכופל. ונראה שזהו גם פירוש דברי הגמרא (ברכות ה.) לעולם ירגיז אדם יצר טוב על יצר הרע וכו', ניצחו מוטב ואם לאו יעסוק בתורה, וכיצד ירגיז את יצרו - באמצעות התפילה הנמשלת לחרב וקשת כנגד יצרו הרע. ואם לאו, יעסוק בתורה - ישתמש בכח התורה העומדת כנגד היצר. שהתורה והתפילה הם הדרך הבטוחה להתגבר על יצרו ולזכות לחיי העולם הבא.

שיסתכל על שפלות עצמו ועל רוממות ה' יתברך, שהם העומדים כנגד היצר היורד ומתעה ועולה ומשטין, שכשיראה שפלות עצמו יכנע לבבו ולא יבוא לידי חטא, ויזכה לנצח על ידי כך את היצר העולה למעלה ולהכריעו לכף זכות. ממילא יובנו שני השמות שנקראת התפילה, שהרי חרב וקשת אין פעולתם שוה, 'חרב' הוא לבא להילחם פנים אל פנים, ו'קשת' הוא לעומד רחוק. כן הדבר ממש בתפילה, שתי פעולות יש בה כנגד האויב המשטין, 'חרב' כנגד שעומד להסיתנו בקירוב מקום, ו'קשת' כנגד קטרוגו למעלה. שכח התפילה עומד כנגד פיתוייו בעולם הזה ובעולם הבא. בכך מובן שלפיכך הקדים יעקב אבינו ע"ה 'חרב' ל'קשת'. אף שבאופן הרגיל תחילת המלחמה מרחוק בקשת לרכך את התנגדות האויב ורק לאחר מכן כשמתקרבים ומגיעים פנים אל פנים נלחמים בחרב. כי בכך רצה להבינו שאין הכוונה למלחמה גשמית כפשוטה, לכך הקדים חרב לקשת, שכן היא דרכה של המלחמה הגדולה כנגד יצר הרע, ראשית המלחמה היא בחרב הרומזת על פיתוי ו הסתתו בעולם הזה בקירוב מקום, ורק לאחר מכן עולה ומשטין וכנגד זה אנו נלחמים בו בקשת.

יש להקדים תפילה לדברי תורה

עוד אמרו 'דרך ארץ' גימטריא 'תפלה' [כן איתא בספר דברים נחמדים (אבות אות ל"ד) לבעל בני יששכר בשם הרה"ק רבי צבי הירש מזידיטשוב ע"ה: 'אם אין תורה אין דרך ארץ, אם אין דרך ארץ אין תורה' (להלן פ"ג מ"ז). שמעתי מכבוד מחותני הקדוש מורנו הרב ר' צבי הירש זצוק"ל, 'דרך ארץ' בגימטריא 'תפלה'. והוסיף שם: נראה לי דגם בזולת הגימטריא יש לכנות התפלה בשם 'דרך ארץ', כמו שאמרו בגמרא (שבת י.) 'מניחין חיי עולם ועוסקין בחיי שעה' היינו התפילה שמתפללין מה שצריכין בעולם הזה רפואה ומזון וחיים וכיוצא, אם כן התפילה לפי זה 'דרך ארץ' הדרך שצריכין בארציות עולם הזה. הנה לפי זה בכאן מאמר התנא ברמז 'אם אין דרך ארץ - תפילה, אין תורה, ואם אין וכו', דשניהם כאחד דווקא טובים,

ואני נתתי לך שכם אחד על אחיך אשר לקחתי מיד האמרי בחרבי ובקשתי (מח, כב). בדברי יעקב אבינו ע"ה נאמר (בראשית מח כב) שאמר ליוסף הצדיק ע"ה 'ואני נתתי לך שכם אחד על אחיך אשר לקחתי מיד האמרי בחרבי ובקשתי'. ובתרגום אונקלוס תרגם 'ואנא יהבית לך חולק חד יתיר על אחך דנסיבית מידא דאמוראה בצלותי ובבעותי'. וכן אמרו בגמרא (ב"ב קג.) וכי בחרבו ובקשתו לקח, והלא כבר נאמר (תהלים מד ז) 'כי לא בקשתי אבטח וחרבי לא תושיעני', אלא 'חרבי' זו תפלה, 'קשת' זו בקשה. הקשה הרב בינה לעתים ע"ה (דרוש סב) מדוע נמשלה התפילה דוקא לחרב וקשת, הן אמת שזמן התפילה נקרא בזוהר 'זמן מלחמה' [כמו שאמרו בזוהר (רעיא מהימנא פר' פינחס רמג): 'שמעו הרים את ריב ה' (מ"ה ו ב), ריב דצלותא, ריב דאורייתא, והאי קרבא דצלותא דערבית עד עלות השחר], אך מה יש בכלי זין אלו שאליהם דימו את התורה והתפילה, הרי לא לחינם נמשלו זה בזה אם לא כדי ללמדנו [בשם החוזה מלובלין ע"ה אמרו שכמו הקשת עד כמה שמותחה ומקרב אותה אליו כן תפעול פעולתה למרחוק יותר. כן התפילה עד כמה שקרובה יותר לליבו, כך משפיעה ומרחיקה לכת, ובכוחה לבקוע שערי שמים].

וכן פירש דברים נכוחים וערבים, האויב הנלחם עמנו ניגש למלחמה בשני פנים, כדאיתא בגמרא (ב"ב טז.) 'יורד ומתעה ועולה ומרגיז'. ובלשונו: והנה, יש לנו אויב פנימי עצום ורב - יצרנו הרע. הוא נלחם בנו בשני פנים, אם בהיותו קרוב לנו, ואם בהתרחקו ממנו מאוד. כי כאן בא אצלנו, ופנים בפנים מתעצם עלינו להפילנו במכמורות העוונות בתוקף הסתתו. ועוד מעט הולך בדרך למרחוק, למעלה למעלה, עד מקום כסא כבודו יתברך, לפני בית דינו הצדק, ומשם עורך מלחמה נגדנו, מקטרג ומלמד עלינו חובה, ומעורר הדין להענישנו חלילה. וכנגדו עומד כח התפילה, שכאשר האדם מתפלל כראוי וכנכון זוכה להינצל משתי מלחמות אלו כאחת, ועל כך אמרו בתפילה (יבמות קה.) 'המתפלל צריך שיתן עיניו למטה ולבו למעלה', דהיינו

מילין וקירין

פרקי הדרכה ועבודה ה'

יעקב אבינו ע"ה בירך את כל הדורות שתהיה בהם בחינת ההוספה בעבודת ה'

שכלו הזך ממדרגה למדרגה וזהו 'ויקרא לבנו', פירוש מי הוא בנו 'ליוסף' שמוסיף תמיד.

הענין הוא, שכל שמתקרב לגבי מלכא מבין עד כמה רחוק הוא ומתמלא תשוקה להתקרב לאור פני מלך חיים, ואז זוכה לעלות במדרגות העבודה, אך אז יודע שוב כי עדיין לא הגיע למשהו אל מול גודל גאון תפארתו יתברך, ובכיסופיו עולה ועולה על זה הדרך, עד שכל ימיו מלאים תשוקה נפלאה ועצומה לבורא עולם יתברך שמו, כהמעשה הידוע אשר פעם התארח רבינו **סעדיה גאון ע"ה** אצל אדם מכנים אורחים, ואף שלא הכיר המארח את אורחו הנכבד בכל זאת היה נוהג בו כבוד ויקר, וכאשר נודע לבסוף למארח מי הוא אורחו הגדול גאון ישראל וראש לחכמי הדור, נפל לפני רבינו סעדיה גאון בבכי ותחנונים שישלח על שלא כבדו ביתר עוז ותעצומות לפי כבודו הראוי לו, ואף שנהג בו כבוד ויקר כשאר אורחיו, הרי אילו היה יודע במי המדובר הרי היה מוסיף לכבדו לאין ערוך. ומאותה שעה היה רבינו סעדיה גאון מרבה לצער עצמו בכל מיני סיגופים, באומרו שבכל עת שהוא מוסיף להתעלות ממדרגה למדרגה, הרי הוא מבין עד כמה היתה פחותה עבודתו עד עתה, והרי אילו היה משיג מתחילה בגדלות הבורא כפי שהוא משיג עכשיו, הרי היה מתאמץ עוד יותר בעבודת ה'.

מוסיף והולך בקדושה על ידי 'קדש עצמך במותר לך'

וכך מבואר בכל ספרי החסידות, שעל האדם החפץ לעבוד את בוראו עבודה תמה להיות תמיד בבחינת 'מוסיף והולך', ולא רק בקיום המצוות והידורם אלא מוסיף מחול על הקודש, שכן מעלין בקודש ולא מורידין, והכונה לעלות את עניני החול והגשמיות לעשותם קודש, וכשמתעלה והולך מתקיים בו כל המוסיף מוסיפין לו, ורמז יש בדבר 'יוסף ה' עליכם וגו' ברוכים אתם לה', אימתי 'ברוכים אתם', כאשר 'יוסף ה' עליכם' שאתם מוסיפים מחול על הקודש, קדש עצמך במותר לך, ואז קדושה ראשונה קידשה לשעתה וקידשה לעתיד לבוא, שכאשר 'קידשה לשעתה' שמקדש עצמו במותר, 'קידשה לעתיד לבוא' שזוכה לקדושה בכל ימי חייו.

המלאך הגואל וגו' יברך את הנערים וגו', והקשו המפרשים, במה בירכו, הרי בפסוק לאחר מכן כתוב שבירך את בניו ולא אותם, וביארו שהכונה 'את יוסף' כמו 'עם יוסף', שיעקב אבינו ע"ה בירך את מנשה ואפרים עם בחינת 'יוסף' דהיינו בחינת ההוספה בעבודת ה', וכדברי החוזה מלובלין ע"ה: 'יוסף' נקרא מי שחפץ תמיד יותר לעשות נחת רוח לו יתברך והולך מחיל מחיל אל חיל, ובכל עת חפץ יותר לעשות נחת רוח לפניו יתברך, כי כל מה שמשלים רצונו מוסיף לו אהבה וחפץ יותר להשלים רצונו ומוסיף לו אהבה וזה נקרא יוסף (זכרון זאת פר' וישב). וברכה זו היא על כל הדורות כאומרו (בראשית מח כ) 'בך יבורך ישראל לאמר ישימך אלהים כאפרים וכמנשה'. וכן אמר הכתוב לדורות עולם (תהלים קטו יד) 'יוסף ה' עליכם וגו' ברוכים אתם לה', כשאתם נוהגים בבחינת 'יוסף' ומוסיפים בעבודת ה' אזי חלה בכם הברכה.

ובכלל הברכה לדורות כי המוסיף בעבודתו ומהלך דרגה אחר דרגה מביא את הברכה וממתיק את הדינים, כמו שכתב **במראה יחזקאל** (פר' מקץ ד"ה אתה) על הכתוב (תהלים קד לג) 'אזמרה לאלהי בעודי' שעל ידי 'בעודי' שמוסיף בעבודת ה' בזה 'אזמרה לאלהי' שממתיק הדינים, ועל דרך האמור (שם סח לה) 'תנו עוז לאלהים' שעל ידי העוז וההתחזקות להוסיף בעבודתו יתברך, ממתיק השם 'אלהים'.

הקרוב לה' כבן משתוקק מעצמו להוסיף עוד בעבודתו

וזו היא דרגה הנדרשת מכל אשר בשם 'בן' יכונה, שכן ידוע שיש בישראל בחינת 'בנים' ויש בחינת 'עבדים', ודרך זו שיהיו מוסיפים ומתקדמים בעבודת ה' היא בדרגת 'בן', כדכתב **בנועם אלימלך** (פר' ויחי ד"ה או יאמר ויקרבו): 'ויקרא לבנו ליוסף', לכאורה היה לו לומר 'לבנו יוסף'. אך הענין הוא מה שהאדם מקיים התורה שאינו עובר על מצוותיו אינו אלא במדרגת עבד שאינו עובר על מצותיו אינו אלא במדרגת עבד שאינו עובר על מצות אדוניו, אבל להיות נקרא 'בן' למקום צריך לעשות לעצמו גדרים וסייגים ולהוסיף בעבודה לפי

ויברך את יוסף ויאמר האלקים אשר התהלכו אבותי לפניו אברהם ויצחק האלהים הרעה אתי מעודי עד היום הנה המלאך הגאול וגו' יברך את הנערים (מח, טו-טז).

הנה כי כן מעיקרי קיום המצוות הוא שתמיד יהיה האדם בבחינת 'מהלך', וזו עבודת האדם בעולם הזה להיות תמיד הולך וגדל ממדרגה למדרגה יותר גבוהה ולא יעמוד במקום אחד, וכך מובא לאלפים בספרים הקדושים מהבעל שם טוב ותלמידיו ע"ה. ועל שם זה נקרא הצדיק 'מהלך', כמו שכתב **בקדושת לוי** (פר' בחקותי ד"ה אם בחקותי): נקרא הצדיק בבחינת 'מהלך' לפי שהולך ממדרגה למדרגה וכו', 'כל השונה הלכות' דהיינו שישנה 'בכל יום' הליכותו, שהולך בכל יום ויום למדרגה יותר גדולה, אז 'מובטח לו שהוא בן עולם הבא'. וזהו 'אם בחוקותי תלכו' דהיינו אם תדבקו בחוקותי אזי תהיו בבחינת מהלך, עד כאן לשונו.

ועל כן מצינו כתובים רבים המדברים כולם בלשון הליכה, 'אשרי תמימי דרך ההולכים בתורת ה' (תהלים קיט א), 'אשרי כל ירא ה' ההולך בדרכיו' (שם קכח א), וכן נאמר (משלי כ ז) 'מתהלך בתומו צדיק', שכדי להגיע לתכלית שהיא קיום רצונו יתברך יש להיות הולך, ורק המלאכים נקראים 'עומדים' כיון שאינם יכולים לעלות ממדרגה למדרגה, אך עובדי ה' הם הנקראים הולכים, וכבר בישר הכתוב ליהושע הכהן הגדול 'ונתתי לך מהלכים בין העומדים האלה' (זכריה ג ז), כי האדם ההולך מדרגה לדרגה גדול מן המלאכים שעומדים על מקומם.

בפרט הדברים אמורים בארץ ישראל שם המקום מסוגל להכיר את מי שאמר והיה העולם, ועל כן יש לו לכל אדם להתהלך מדרגה לדרגה ולהוסיף יום יום בעבודתו של מקום, רמז על כך בכתוב (משלי כו ה) 'במקום גדולים אל תעמוד', 'במקום גדולים' הכונה לארץ ישראל שהיא מקום הגדולים הלא הם אבותינו הקדושים ע"ה, 'אל תעמוד' על מקום אחד בעבודת ה' אלא היה בבחינת 'מהלך', מוסיף והולך.

ובזה בירך יעקב את יוסף כנאמר (בראשית מח טו-טז) 'ויברך את יוסף, ויאמר, האלקים אשר התהלכו אבותי לפניו אברהם ויצחק, האלהים הרועה אותי מעודי עד היום הזה,

יצא לאור ע"י מכון אור לישראל
© כל הזכויות שמורות
אין להעתיק או להפיץ ללא אישור
מפורש בכתב ממכון אור לישראל

